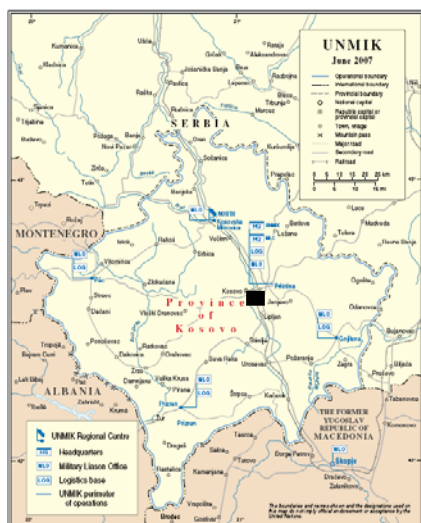

ЦРКВА СВЕТОГ НИКОЛЕ У ПРИШТИНИ

1. Општи подаци о културном добру

Културно добро	Споменик културе XIX век
Категоризација	Заштићено културно добро
Место/Општина	Приштина – општина Приштина
Власник:	Српска Православна Црква

2. Опис културног добра

Црквени комплекс налази се у старом историјском језгру Приштине. У централном делу црквеног комплекса налази се црква саграђена 1830. на темељима старије цркве. Црква је 1906. дограђена са западне и јужне стране а 1990. санирана и реконструисана.

Црква је подигнута у турско доба као мала (укопана) и тамна грађевина правоугаоне основе. Зидана је од правилно тесаног камена, са унутрашњим простором који је стубовима разуђен на три брода. На улазу у наос цркве налазила се галерија изведена у дрвету са проповедаоницом. Кров је четвороводан са покривачем од црепа. Поред главног улаза на западној страни изведен је и бочни улаз на јужној као и полукружна олтарска апсида, покривена оловним лимом. Главни улазни портал има скромну декорацију у виду архитравне греде изнад улаза и две уклесане розете са геометријским орнаментом. Јужни портал је имао осликану штуко декорација са мотивом меноре.

1840. направљен је иконостас који је дело друге генерације дебарских мајстора. Прворазредни дуборез рађен је у два слоја са колонадама изрезбареним у пет слојева (нивоа) у виду најфинијих дуборезаних чипки. Иконостас, димензија 10,36 x 5,62 м, био је изрезбарен од ораховог дрвета са деловима покривеним златним листићима (царске двери, фриз испод крста и крст на врху иконостаса), 67 икона и 3 крста са подножјем. Иконостас је рађен по узору на иконостасе у црквама Св. Спаса у Скопљу и Св. Јована Би-огорског.

1906. дограђена је припрата са западне и јужне стране, нешто нижа од зидова цркве. Припрата цркве је грађена од пуне опеке и бетона. Кров припрате је био покривен бакарним лимом. Фасаде припрате биле су малтерисане са первазима око прозора и завршене профилисаним венцем израђеним у малтеру.

1990. пробијањем свода изнад наоса цркве подиже се купола на кружном тамбур а у припрати цркве – источном делу крстионице купола и апсида.

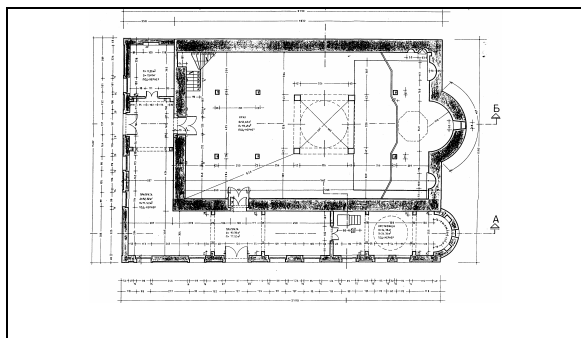
Црква је била живописана у три наврата. Један је живопис са представама које су одсликавале традицију барокног сликарства дебарских мајстора 19 века.

Источно од цркве, средином XX века саграђени су звоник и крстионица. Звоник, квадратне основе, је израђен од камена и опеке и покривен четвороводним кровом. Крстионица, правоугаоне основе која је првобитно служила за административне потребе спрске православне општине Приштина, изграђена је од опеке и покривена четвороводном кровом. На источном зиду крстионице, деведесетих година осликана је композиција у секо техници.

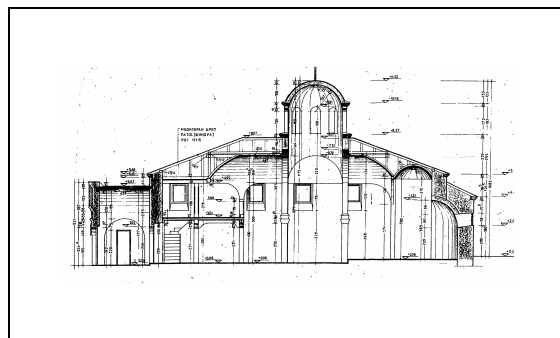
На запаном делу црквене порте, деведесетих година XX века, саграђен је парохијски дом. То је спратна грађевина, правоугаоне основе покривена четвороводним кровом. Зидана је у опеци и бетону.

На падини североисточно од цркве простире се старо православно гробље. Оно је са запада, севера и истока омеђено оградним зидом од непечене цигле а са јужне стране рамирано бетонским потпорним зидом.

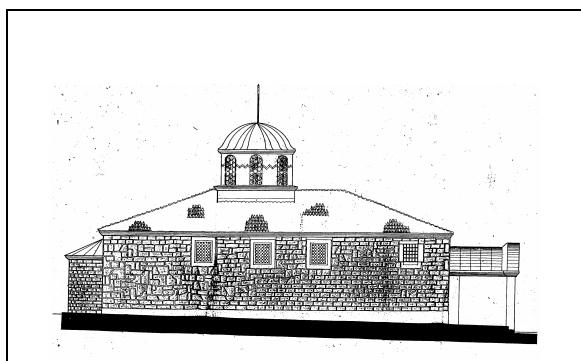
На гробљу, на којем се сахрањивање вршило све до 1920. било је очувано 73 надгробних споменика. Највећи број су сађивавале крстаче разних облика и величина, неколико усађених плоча и два саркофага. Многи од надгробника нарочито крстаче, имале су богату орнаментику у виду геометријских, астралних, биљних и антропоморфних мотива.

*црква Светог Николе –
основа приземља*

*црква Светог Николе –
оидужни пресек*

*црква Светог Николе –
северна фасада*

*црква Светог Николе –
источна фасада*

3. Програми и пројекти обнове

Пројектом су предвиђени радови на обнови, санацији и реконструкцији цркве и грађевина црквеног комплекса (крстионица, звоник, парохијски дом), гробља и црквене порте.

Обнова цркве и грађевина црквеног комплекса засновани су на следећим конзерваторским начелима:

- очувању историјских, архитектонских, урбанистичких и амбијенталних вредности цркве и грађевина црквеног комплекса
- очувању аутентичности архитектонских облика, конструкција и материјала,
- примена нових грађевинских материјала и конструкција,
- унапређењу и побољшању услова живота грађевина намењеним становању

Радови на обнови цркве и грађевина црквеног комплекса спроведених у периоду 2005 – 2008. г. обухватају неколико фаза и то:

1. Интервентне мере заштите (2005. г.)

2. Прва ваза обнове (2006. г.)

- Обнова , реконструкција и санација цркве
- Обнова, реконструкција и санација грађевина црквеног комплекса: крстионице, звоника и парохијског дома

3. Друга фаза обнове (2007. г.)

- Уређење црквеног дворишта
- Уређење гробља

3. 1. Предходна истраживања

- Регионални програм за културну и природну баштину југоисточне Европе - Пројекат заједничке обнове и истраживања архитектонске и археолошке баштине
"Црква Светог Николе у Приштини - Извештај о прелиминарној техничкој процени стања верских грађевина – ансамбала и културних локалитета"
- Студија изводљивости - црква Светог Николе у Приштини"

3.2. Пројектна и тендерска документација:

Покрајински завод за заштиту споменика културе – Приштина / Лепосавић

3.3. Извођач радова:

- **интервентне мере заштите (2005)**
"AS COM GROUP" - Приштина
- **прва фаза обнове (2006)**
" PAB COMPANY " - Ђаковица, (црква Св.Николе)
" SADIKU " – Сува Река, (парохијски дом, крстионица, звоник)
- **друга фаза обнове (2007/2008)**
" ARTING " – Ђаковица, (завршни радови крстионица, парохијски дом и звоник, уређење дворишта и гробља, оградни зид и дренажни система: око цркве

3.4. Уговорени радови:

- **интервентне мере заштите (2005)**
Висина уговорених и изведених радова: 28.791 €
- **прва фаза обнове (2006)**
Висина уговорених и изведених радова: 426.070 €
- **друга фаза обнове (2007/2008)**
Висина уговорених и изведених радова: 154.895 €

3.5. Надзорни орган:

- **интервентни радови (2005)**
дипл.инж.арх. Милосав Лукић
дипл.инж.арх. Гани гаши
- **прва фаза обнове (2006)**
дипл.инж.арх Јовица Лукић
дипл.инж.арх Зоран Гарић
- **друга фаза обнове (2007/2008)**
дипл.инж.арх Јовица Лукић
дипл.инж.арх Зоран Гарић

3.6. Супервизори:

- **интервентни радови (2005)**
дипл.инж.арх. Зоран Гарић
дипл.инж.арх. Бијази Халити

3.7. Време извођења радова:

- **интервентни радови (2005)**
септембар - децембар 2005.
- **прва фаза обнове (2006)**
септембар 2006. – децембар 2006.
- **друга фаза обнове (2007/2008)**
септембар 2007. – март 2008.

4. Опис изведених радова:

4.1. интервентни радови (2005)

- чишћење цркве, просторија крстионице и парохиског дома и звоника од шута, урушених делова грађевина и остатака сагореле грађе,
- израда и уградња грађевинске столарије(прозори и врата) у отворе на цркви (јужна фасада), крстионици и парохиском дому,
- израда и уградња металних улазних капија на западном делу црквене порте,
- израда привремене кровне конструкције, монтажом решеткастих челичних носача изнад цркве, за заштиту зидова и пода цркве од атмосферилија,
- израда кровног покривача привремене кровне конструкције таласастим лимом,

4.2. Обнова, реконструкција и санација цркве Св.Николе (2006/2007)

Предходни радови

- демонтажа привремене кровне конструкције,
- обијање сагорелог малтера са зидова цркве односно зидова и плафона припрате цркве,
- чишћење зидова цркве од гаражи,

Конструкција

- ископ земље за армирано бетонске темеље у унутрашњости цркве,
- израда армирано бетонске конструкције (стубови, греде серклажи),
- израда армирано бетонске таванске конструкције,
- зидање сводова и куполе у олтарском простору пуном опеком у продужном малтеру,
- израда дрвене таванске конструкције галерије,
- израда пода галерије, ограде и степеништа галерије,
- израда кровне конструкције цркве,
- покривање крова цркве фалцованим црепом,
- покривање куполе, апсиде и крова припрате цркве покривачем од оловног лима,

Ентеријер

- малтерисање зидова цркве, продужним малтером, на делу који нису живописани,
- малтерисање сводова, тамбура и купола продужним малтером,
- кречење унутрашњих површина у цркви: зидови, сводови, тамбур и куполе,
- израда дрвених таваница од храстовинеу бочним бродовима цркве,
- малтерисање зидова и плафона припрате цркве,
- глетовање и моловање зидова и плафона у припрати цркве,
- израда и уградња врата у унутрашњости цркве,
- израда пода у цркви полагањем мермерних плоча,
- израда и уградња часне трпезе,

Екстеријер

- обијање малтера са фасаде цркве,
- санација оштећених зидних површина на фасади припрате цркве,
- малтерисање фасада припрате цркве,
- моловање фасада припрате цркве,
- уградња крста на куполи цркве,

Инсталације

- израда електроинсталација и громобранских инсталација,
- израда инсталација грејања,

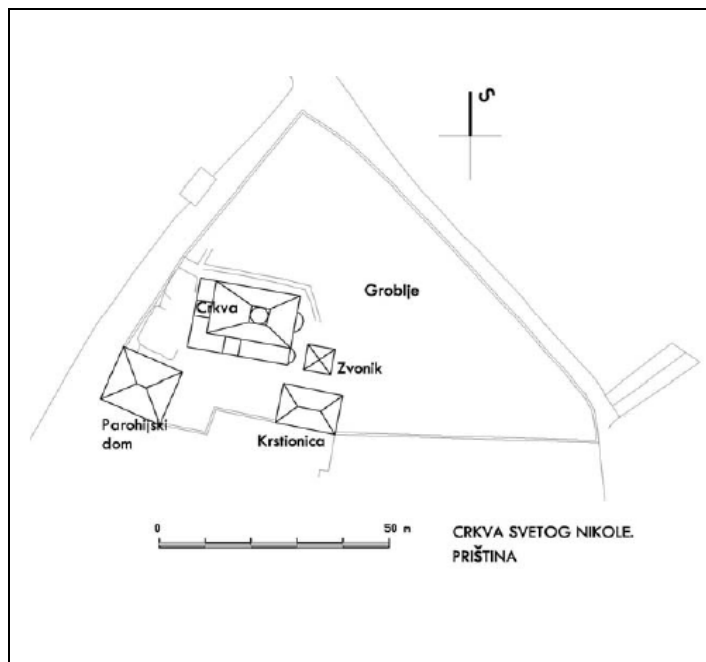

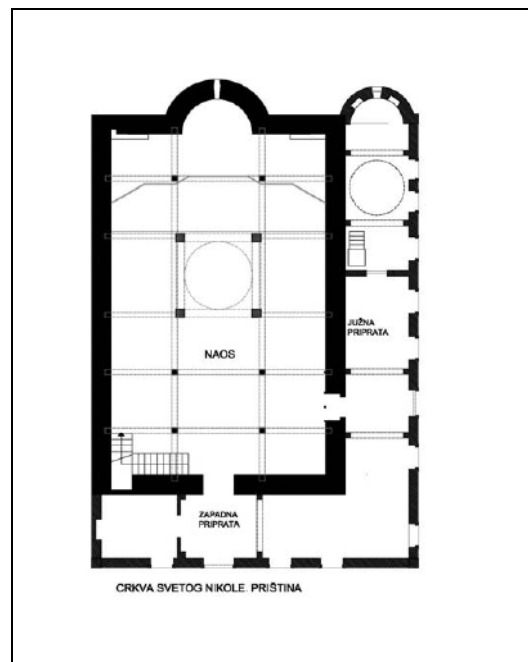

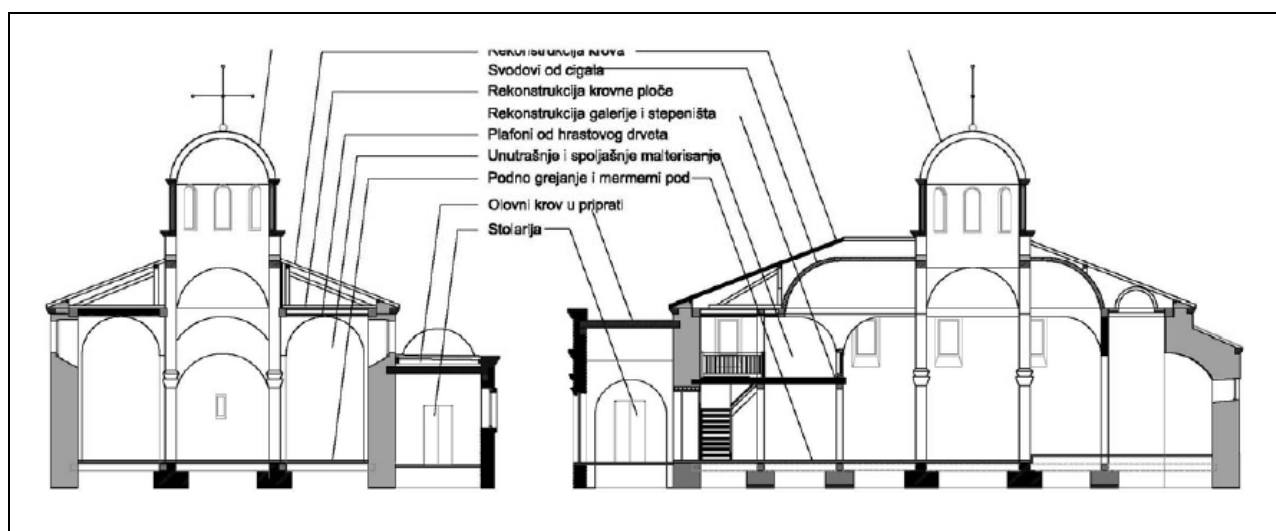

ситуација

основа цркве

поречни и подужни пресек

4.3. Обнова, реконструкција и санација грађевина црквеног комплекса (2006/2008)

4.3.1. Парохијски дом

Предходни радови

- обијање сагорелог малтера са плафонских и зидних површина,
- обијање керамике у санитарима

Конструкција

- санација таванске конструкције,
- израда кровне конструкције од здраве и суве чамове грађе,
- подашњање кровне конструкције, полагање тер хартије и летвисање кровне конструкције,
- покривање крова фалцованим црепом,

Ентеријер

- малтерисање унутрашњих зидних и плафонских површина просторија у подруму на при-земљу и спрату продужним малтером у два слоја,

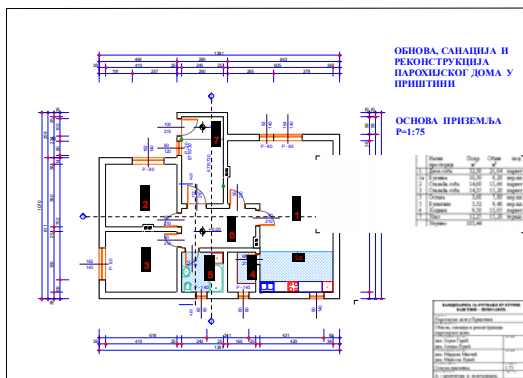
- глетовање унутрашњих зидних и плафонских површина просторија у подруму на приземљу и спрату
- моловање унутрашњих зидних и плафонских површина просторија у подруму на приземљу и спрату,
- уградња унутрашњих врата просторија у подруму на приземљу и спрату,
- уградња дрвених капака на прозорима фасаде,
- израда термоизолације и цементне кошуљице испод подова просторија у подруму на приземљу и спрату,
- облагање подова дневног боравка, соба и ходника просторија на приземљу спрату храстовим паркетом са свим потребним заштитним слојевима,
- облагање подова санитарних просторија, кухиње и оставе керамичким плочицама са завршном обрадом фуга,
- облагање зидова санитарних просторија, кухиње и оставе керамичким плочицама са завршном обрадом фуга,
- уградња металне оградe степеништа,

Екстеријер

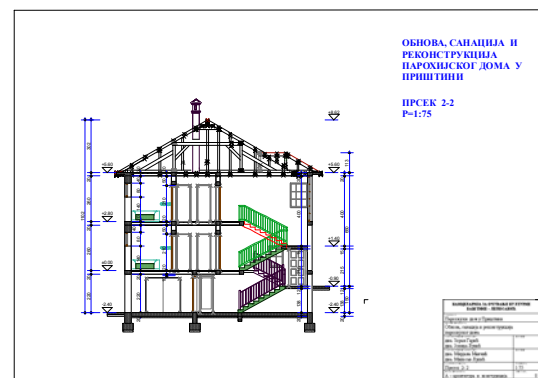
- малтерисање дела фасаде продужним малтером,
- моловање фасаде фасадексом,
- заштита стрехе адекватним лазурним премазима,
- израда и уградња хоризонталних и вертикалних олука од поцинкованог лима,
- опшивање димњака поцинкованим лимом,
- израда и уградња металне оградe на тераси,

Инсталације

- израда инсталација водовода и канализације,
- набавка и уградња санитарија и инсталационих арматура,
- израда инсталација противпожарне заштите,
- израда електроинсталација и громобранских инсталација,

основа приземља и спрата

пресек

2004.

2008. год.

4.3.2. Крстионица

Предходни радови

- обијање сагорелог малтера са плафонских и зидних површина,
- обијање керамике у санитаријама

Конструкција

- покривање дела крова фалцованим црепом,

Ентеријер

- малтерисање унутрашњих зидних и плафонских површина,
- глетовање унутрашњих зидних и плафонских површина,
- моловање унутрашњих зидних и плафонских површина,
- уградња унутрашњих прозора и врата,
- израда термоизолације и цементне кошуљице испод подова просторија на приземљу,
- облагање подова просторија на приземљу паркетом и мермерним плочама,
- облагање подова и зидова санитарних просторија и кухиње керамичким плочицама са завршном обрадом фуга,

Екстеријер

- малтерисање дела фасада продужним малтером,
- моловање фасаде фасадексом,
- заштита стрехе адекватним лазурним премазима,
- израда и уградња хоризонталних и вертикалних олука од поцинкованог лима,

Инсталације

- израда инсталација водовода и канализације,
- набавка и уградња санитарија и инсталационих арматура,
- израда инсталација противпожарне заштите,
- израда електроинсталација и громобранских инсталација,

2004. год

2008. год

2004. год.

2008. год.

4.3.3. Звоник

Предходни радови

- обијање сагорелог малтера са зидних површина,

Конструкција

- израда дрвене таванске конструкције,
- израда кровне конструкције,
- покривање крова фалцованим црепом,

Ентеријер

- малтерисање унутрашњих зидних површина,
- глетовање унутрашњих зидних површина,
- моловање унутрашњих зидних површина,
- уградња улазних врата и дрвених капака на звонику,
- облагање пода мермерним плочама,
- израда и уградња дрвоног степеништа и ограде у звонику,
- уградња крста на звонику,

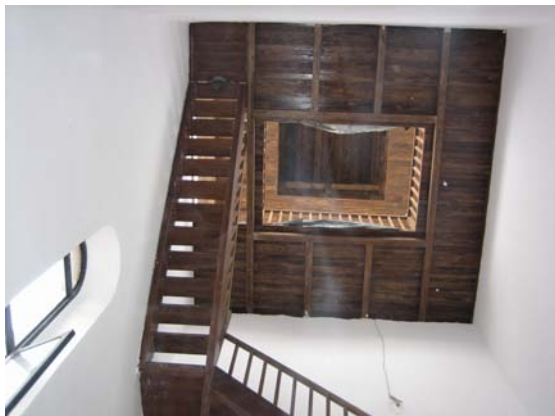
Екстеријер

- моловање фасаде фасадексом,
- заштита стрехе адекватним лазурним премазима,

Инсталације

- израда електроинсталација,

Радови на обнови, санација и реконструкцији звоника, крстионице и парохијског дома звоника започети 2006. г. настављени су током 2007.

4.3.4. Уређење црквене порте порте Екстеријер

- израда бетонског одводног канала око цркве са уграђеним металним решеткама,
- набавка и уградња канделабри и рефлектора,
- набавка и уградња клупа,
- реконструкција камених плоча платоа испред цркве,
- санација и реконструкција санитарног чвора у дворишту уградњом нових санитарија,
- реконструкција чесме у дворишту цркве,

Инсталације

- израда електроинсталација у дворишту цркве
- израда громобранских инсталација,

4.3.5. Уређење гробља

- чишћење гробља уклањањем снећа и растиња,
- реконструкција оградног зида гробља зидањем истог ћерпићем у алтернацији са дрвеним подужним гредама,
- малтерисање зида блатним малтером,
- кречење зида,
- израда кровне конструкције оградног зида,
- покривање зида фалцованим црепом,
- санација старих надгробних споменика,

